

Handreiking 16+

Thuis in de kerk

Leidingdeel

Inhoud

Voorwoord	2
Uitleg leidingdeel	2
Literatuur	3
Achtergrondinformatie	3
keerzijde	4
liefde voor de kerk	4
Kerk, kerkverband en gemeente	4
Binding aan de kerk	4
Didactische informatie	5
Benodigheden voor deze bijeenkomst	7
Opening	7
Doelstelling	7
Alternatieve startopdracht	8
Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek	8

Voorwoord

Beste leidinggevende,

Voor je ligt het leidingdeel dat hoort bij de Handreiking Actueel met als titel 'Thuis in de kerk'. Eén van de vragen die centraal staat in de identiteitsontwikkeling van jongeren is de vraag: 'Waar hoor ik bij?' Deze vraag geldt de familie en vriendengroepen, maar zeker ook de kerk. Bij jongeren zijn volop processen van binding of juist vervreemding gaande. Reden genoeg om het hier met hen over te hebben! In deze Handreiking willen we een aantal argumenten bieden om het gesprek met jongeren aan te kunnen gaan.

Het materiaal is geschikt voor 1 of 2 avonden en met behulp van het materiaal hopen we dat er een gesprek ontstaat over de gemeente als hun (en ons) geestelijk thuis. Het is ons verlangen dat Gods Woord ook met deze uitgave dichtbij de levens en harten van jongeren gebracht wordt, in het besef dat de werking van Gods Geest daarbij nodig is. Het is ons gebed dat deze Handreiking voor veel jongeren tot zegen mag zijn. Gezegende bijeenkomst(en) toegewenst!

Uitleg leidingdeel

In het leidingdeel vind je eerst een literatuurlijst en achtergrondinformatie over het thema en een korte didactische aanwijzing. Vervolgens wordt er informatie gegeven onder de volgende kopjes:

Benodigheden voor deze bijeenkomst

- Onder dit kopje staat wat je voor elke bijeenkomst nodig hebt aan materialen.

Opening

- Hier staat het te lezen bijbelgedeelte en worden enkele suggesties gegeven om te zingen. De liederen die aangegeven staan, komen uit de gele zangbundel (Uitgeverij Boekencentrum, Zoetermeer).
- Daarnaast wordt een tweede suggestie gegeven voor een Bijbelgedeelte, indien er twee avonden over de schets belegd worden.
- Ook worden er zaken genoemd waarvoor gebeden of gedankt kan worden.

Doelstelling

- Onder dit kopje worden in een paar regels de doelen van de avond benoemd.

Alternatieve startopdracht

- Onder dit kopje staat een alternatieve startopdracht die bijvoorbeeld gebruikt kan worden bij een tweede avond of als alternatief voor de startopdracht die bij de schets staat.

Antwoorden op de vragen en suggesties voor een gesprek

- Onder dit kopje tref je de antwoorden op de vragen uit de Handreiking aan.
- Het is van belang om je te realiseren dat je niet alle opdrachten van een schets moet behandelen. Kies zelf een aantal opdrachten uit die je relevant en passend vindt voor jouw doelgroep.

Literatuur

Hieronder tref je een literatuurlijst aan, die gebruikt is bij de totstandkoming van deze schets. Indien gewenst kun je zelf een of meerdere boeken van deze lijst gebruiken bij je voorbereiding.

- *HSV-studiebijbel* (2014). Paul, M.J. en Hofman, T.M. (Red.). Heerenveen: Royal Jongbloed.
- *Bijbel met Uitleg* (2015). Apeldoorn: De Banier.
- A.A.F. van de Weg, *Daarom ga ik naar de kerk. Gedachten over Gods huis als plaats van ontmoeting*. Heerenveen: Uitgeverij Groen, 2021.
- Collin Jansen & Jonathan Leeman, *Herontdekking. Waarom zou ik naar de kerk gaan?* Ede: Geloofstoerusting, 2021.
- Thabiti M. Anyabwile, *Wat is een gezond gemeentelid?* Ede: Geloofstoerusting, 2018.

Achtergrondinformatie

Jongeren zijn over het algemeen bewuster bezig met de vraag bij welke gemeente ze willen horen. Er wordt scherp gekeken naar alle goede en minder goede eigenschappen van de gemeente. Dat heeft positieve en minder positieve kanten. Het is goed om bewust bezig te zijn met de uitstraling en eigenschappen van de gemeente. Tegelijk lijkt het lidmaatschap van een kerkelijke gemeente een soort keuzemenu te worden: wat bevalt me wel en wat bevalt me niet? Daar tegenover willen we het beeld schetsen van de gemeente als geestelijk thuis: een familie is ook geen kwestie van een keuze maken wat er het beste bij je past. Integendeel: je bent aan elkaar gegeven en binnen dat verband neem je verantwoordelijkheid.

KEERZIJDE

Het beeld van de gemeente als geestelijk thuis kan soms op gespannen voet staan met de realiteit. Wat is er veel gebrokenheid, ook in kerkelijke kring! Wat is er veel zondig en kleinsamenlijk gedrag, ook in de gemeente van God. Dit vraagt om met aandacht en oog voor teleurstellingen over dit thema te spreken. Juist in zulke omstandigheden kan het goed zijn om (weer) te bezinnen op het wezen van kerk-zijn.

LIEFDE VOOR DE KERK

Een belangrijke grondtoon voor het bespreken van deze Handreiking is dat de kerk ons aan het hart gaat. We houden van de kerk! Niet omdat de kerk volmaakt is; verre van dat. Maar toch houden we van de kerk, omdat het de plek is waar God in oneindige liefde naar zondaars vraagt, hen opzoekt en in liefde 'tot Zijn kinderen en erfgenamen aanneemt' (Dooptformulier). Dat maakt de kerk zo'n unieke en waardevolle plek.

KERK, KERKVERBAND EN GEMEENTE

In deze Handreiking worden de begrippen 'kerk' en 'gemeente' door elkaar gebruikt. Natuurlijk spelen er ook allerlei discussies over de verhouding tussen kerk, kerkverband en gemeente. Dat ligt een beetje buiten het bereik van deze schets. We willen het volle licht laten vallen op de concrete gemeenschap van de lokale gemeente. Het is dus een bewuste keuze om niet te spreken over kerkverbanden of de verhouding tot de wereldkerk.

BINDING AAN DE KERK

Enkele jaren geleden is er door het LCJ en de CGJO een onderzoek uitgevoerd naar 'Binding aan de kerk'. Daarin is inzichtelijk gemaakt welke factoren van invloed zijn voor jongeren om zich te hechten aan een gemeente. De inzichten uit dit onderzoek vormen waardevolle achtergrondinformatie bij het bespreken van deze schets. De resultaten, inclusief materialen om te bespreken, zijn te raadplegen via de website <https://www.bindingaandekerk.nl/>.

Didactische informatie

Het bespreken van de vragen kun je variëren. Hieronder volgen enkele manieren waarop je de vragen kunt bespreken.

Denken > delen > uitwisselen

Het *denken*, *delen* en *uitwisselen* is een proces waarbij jongeren eerst zelf nadenken, daarna in een klein groepje hun gedachten delen en deze ten slotte in de grotere groep uitwisselen. Het voordeel van deze werkwijze is dat de betrokkenheid gestimuleerd wordt. Bovendien wordt door het uitwisselen van gedachten en het gezamenlijk formuleren van een antwoord het aantal meningen beperkt. Dat maakt de gezamenlijke nabespreking overzichtelijker. Hieronder wordt een aantal didactische werkvormen uitgelegd, waarmee aan dit proces van *denken*, *delen* en *uitwisselen* gestalte kan worden gegeven.

Eén-tweetje

Vraag de jongeren om individueel over een vraag of opmerking na te denken (en eventueel iets op te schrijven). Daarna bespreken ze in tweetallen hun antwoorden. Eventueel wordt per tweetal een beste antwoord gekozen. Dit antwoord wordt vervolgens plenair uitgewisseld. Uitbreiding: de tweetallen bespreken de antwoorden met een ander tweetal. Per viertal wordt het beste antwoord gekozen, dat vervolgens plenair wordt uitgewisseld.

Placemat

De placemat is een variant van het 'Eén-tweetje', waarbij papier en pennen worden gebruikt. Gebruik bij voorkeur een vel op A3-formaat. Verdeel het vel papier zoals in het voorbeeld. Elke jongere denkt individueel na over een vraag of opmerking, waarna hij het antwoord opschrijft in één van de hoekpunten. De groepsleden bespreken de antwoorden die zijn opgeschreven in de hoekpunten. De gemeenschappelijke antwoorden of het beste antwoord wordt in het middenvak opgeschreven. Het antwoord in het middenvak kan plenair worden uitgewisseld.

Expertgroep

De jongeren denken in verschillende groepen na over een deelonderwerp. Elke groep is nu expert in (heeft kennis over) één deelonderwerp. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarin alle bestudeerde deelonderwerpen vertegenwoordigd zijn. Elke jongere is binnen de nieuwe groep expert in een deelonderwerp. De eerder opgedane kennis wordt in de nieuwe groep gedeeld.

Voorbeeld: Elk groepje jongeren verdiept zich in één vraag. Vervolgens worden nieuwe groepjes gevormd waarbij in elk groepje alle vragen zijn vertegenwoordigd. Elk groepslid is 'expert' in één vraag en deelt deze kennis met de andere groepsleden.

Meningen uitwisselen

Om het *uitwisselen van meningen* te stimuleren, kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Gekleurde kaarten

Elke jongere beschikt over een rode en groene (en eventueel oranje) kaart. Er kunnen ook andere kleuren worden gebruikt. Een stelling wordt geprojecteerd en/of voorgelezen. De jongeren steken één van de kaarten op (rood=niet mee eens; groen=mee eens; oranje=twijfel). De meningen worden geïnventariseerd en eventueel genoteerd. Het opsteken van kaarten is een goede aanleiding om door te vragen naar argumenten.

Duimen

In plaats van gekleurde kaarten wordt een duim opgestoken. Duim rechtop = mee eens; duim naar beneden = niet mee eens; duim horizontaal opgestoken = twijfel.

Binnen- en buitenkring

Verdeel de jongeren in twee gelijke groepen. De eerste groep vormt een kring. De tweede groep gaat hier in een kring omheen staan: de buitenkring.

Een jongere uit de binnenste kring vertelt een mening of antwoord aan een jongere uit de buitenkring. Laat één van de kringen op een bepaald moment één of meerdere plaats(en) draaien, zodat een nieuw tweetal ontstaat en de meningen/antwoorden opnieuw worden uitgewisseld. Herhaal het draaien en uitwisselen een aantal keren.

Inventariseren

Om op een speelse manier antwoorden of meningen te *inventariseren* kunnen onder meer de volgende werkvormen worden gebruikt.

Post-its

Laat de jongeren hun antwoord of mening opschrijven op een post-it, een memoblaadje met plakstrip. Laat de beschreven memoblaadjes opplakken op een centrale plaats. De post-its kunnen, indien gewenst, door de jongeren gegroepeerd worden rond vergelijkbare antwoorden of meningen. Bespreek de reacties.

Muurtje bouwen

Antwoorden of meningen worden op een A4 papier geschreven. Bij de gezamenlijke bespreking wordt met de A4 papieren een muurtje gebouwd. De belangrijkste antwoorden en meningen worden onderop geplakt, de minder urgente zaken komen daarbovenop. Gebruik plakband of kneedgum om het papier op te hangen.

Woordweb

Inventariseer antwoorden of meningen op een whiteboard, flap-over of groot vel papier. Maak een woordweb waarin informatie kernachtig en geordend wordt weergegeven. Opmerkingen over hetzelfde onderwerp worden in kernwoorden bij elkaar opgeschreven.

Benodigdheden voor deze bijeenkomst

- Voor elke jongere een Bijbel en een Handreiking.
- Een leidingdeel voor jezelf als leidinggevende.

Opening

- Vanuit de Bijbel:
 - ✓ Hand. 2:41-47 (voor een tweede avond evt. Ef. 4:1-16)
- Vanuit de belijdenis:
 - ✓ NGB art. 27-35, HC zondag 21
- Suggesties om te zingen:
 - Psalm 133
 - Psalm 48
 - Psalm 116:7-11
 - Psalm 84
 - Lied: De kerk van alle tijden
- Gebedspunten:
 - ✓ Danken voor de gave van een gemeenschap, met wie we gezamenlijk God mogen dienen.
 - ✓ Bid om wijsheid, geduld en liefde voor de eigen gemeente.
 - ✓ Vraag om een zegen over de Woordverkondiging en al het andere (ambtelijke) werk wat er in de gemeente gedaan wordt.

Doelstelling

- De jongeren denken na over hun eigen plek in de gemeente.
- De jongeren zijn zich bewust dat het horen bij een gemeente ook verantwoordelijkheden met zich meebrengt; het is niet vrijblijvend.
- De jongeren leren de waarde (nog meer) inzien van de kerk als geestelijke thuis.
- Jongeren hebben de mogelijkheid om gericht vragen te stellen over wat hen opvalt aan het gemeenteleven.

Alternatieve startopdracht

- Bedenk met elkaar (of zoek het anders op) welke spreekwoorden/gezegdes er allemaal gaan over 'thuis' (bijvoorbeeld: Oost west, thuis best). Of misschien ken je bepaalde tegeltjeswijsheden over thuis, of andere mooie spreuken ...
 - Wat zeggen al deze uitdrukkingen over 'thuis'?
 - Stel dat iemand op JV tegen jou zegt: "Doe maar net of je thuis bent hoor!" Wat zou je dan allemaal (niet) doen?

Antwoorden op de vragen en suggesties voor gesprek

Tips

- Je bent allemaal lid van dezelfde gemeente. Dat maakt het gesprek soms kwetsbaar. Probeer in de bespreking een evenwicht te vinden tussen de pluspunten en de leerpunten van de gemeente.
- Als er punten ter sprake komen die jullie graag anders zouden willen zien in de gemeente, dan kan het helpen om ze te formuleren als goed voornemen ('Ik wil graag werk maken van dit punt in de gemeente: ...') of als gebedspunt ('Mijn gebedspunt voor de gemeente is: ...'). Op deze manier blijft de toon van het gesprek warm en betrokken.

Startopdracht

Eigen antwoord.

1. A) Eigen antwoord.
B) Volgens de NGB: zuivere prediking van het Woord, zuivere bediening van de sacramenten, handhaven van de kerkelijke tucht. Dat zou nog verder te specificeren zijn naar bijvoorbeeld evangelisatieactiviteiten, manieren van omgaan met elkaar in de gemeente, etc. (vgl. Hand. 2:41-47)
2. A) God geeft in Zijn wijsheid een gemeenschap om als gelovige in te leven. NGB verwoordt dat 'iedereen schuldig is zich bij de ware kerk te voegen'. Vgl. ook Hebr. 10:25, over het niet nalaten van de onderlinge samenkomsten.
B) Eigen antwoord
C) Eigen antwoord

3. A) Nee, daarom is het juist zo goed om elkaar te stimuleren en in het oog te houden.
B) Eigen antwoord.
4. Eigen antwoord.
5. Christus vernederde Zichzelf en was bereid de minste te zijn ('als Eén Die dient'). Christus spoort ons daar ook expliciet toe aan, om de minste te zijn en ons dienend op te stellen tegenover anderen. Wie de meeste wil zijn in het Koninkrijk, moet zijn als iemand die dient.
6. A) Vgl. ook NGB art. 35 en het Avondmaalsformulier. Waar het om gaat is dat gelovigen één worden met Christus. Langs die weg worden gelovigen steeds meer gelijkvormig aan Christus, wat ook betekent dat de gelovige Zijn geboden houdt.
B) Eigen antwoord.
C) Vgl. met de doop: ook al wordt de doop niet aan heel de gemeente bediend, toch heeft het sacrament een voedende en versterkende kracht voor de hele gemeente.
7. Eigen antwoord.
8. Nee! Door tweedracht te zaaien wordt er verdeeldheid in het lichaam van Christus gezaaid. In de apostolische brieven wordt scherp afstand genomen van dwaalleraars en allerlei manieren waarop er verdeeldheid zou kunnen komen in de gemeente (vgl. 1 Kor. 3).
9. A) Eigen antwoord
B) Eigen antwoord

Slotvraag

Eigen antwoord